

2122
B.A./B.Sc. (General) Third Semester
Comparative Study of Religion
Paper - III: Sikh Religion and History
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 90

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. I which is compulsory and selecting one questions from each Unit.

x-x-x

I. Attempt any nine of the following in 25-30 words each:-

- (a) Significance of Kartarpur Sahib.
- (b) Significance of kiratpur Sahib.
- (c) Significance of Anandpur Sahib.
- (d) Significance of Langar, Pangat, Sangat.
- (e) Significance of Miri and Piri.
- (f) Name the Sister of Guru Nanak Dev ji.
- (g) Name the wife of Guru Angad Dev ji.
- (h) Name of any Four Bhagats Sahibans whose bani is in Guru Granth Sahib.
- (i) Name of any four Bhatrs Sahibans whose bani is in Guru Granth Sahib.
- (j) Concept of Khalsa in brief.
- (k) Martyrdom of Guru Tegh Bahadur ji happened in which year ?
- (l) Which Guru gave the Guru Gaddi to Adi Granth.

(9x2)

UNIT - I

- II. Explain the development of Sikh Religion from Guru Nanak Dev Ji to Guru Arjan Devji. (18)
- III. Explain the various aspects of contribution of Guru Ram Das ji towards development Sikh Religion. (18)

UNIT - II

- IV. Describe the Life, Teachings and other contribution of Guru Hargobind Singh ji. (18)
- V. Explain the Life, teachings. Works and Martyrdom of Guru Tegh Bahadurji. (18)

UNIT - III

- VI. Explain the main Concerns of Bhagat Sahiban's Bani towards the welfare of society. (18)
- VII. Describe the teachings and other significance of Bhatt Bani in Guru Granth Sahib. (18)

UNIT - IV

- VIII. Explain the design, planning and significance of Compilation of Adi Granth. (18)
- IX. Explain the historical background and main concerns for the creation of Khalsa. (18)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

नोट:- कुल 5 प्रश्न करने हैं। प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। बाकी प्रत्येक इकाई से कोई एक प्रश्न करो।

- Q.1. किन्हीं 9 प्रश्नों के उत्तर 25-30 शब्दों में दीजिए। सभी के अंक समान हैं। 2*9= 18 अंक
- I. करतारपुर साहिब का महत्व।
  - II. कीरतपुर साहिब का महत्व।
  - III. आनन्दपुर साहिब का महत्व।
  - IV. लंगर, पंगत और संगत का महत्व।
  - V. मीरी तथा पीरी का महत्व।
  - VI. गुरु नानक देव जी की बहन का नाम लिखो।
  - VII. गुरु अंगद देव जी की पत्नी का नाम लिखो।
  - VIII. किन्हीं चार भगत साहिबान के नाम लिखो जिनकी बाणीयाँ गुरु ग्रंथ साहिब में दर्ज हैं।
  - IX. किन्हीं चार भट्ट साहिबान के नाम लिखो जिनकी बाणीयाँ गुरु ग्रंथ साहिब में दर्ज हैं।
  - X. खालसा की संकल्पना, संक्षेप में।
  - XI. गुरु तेग बहादुर जी की शहादत किस वर्ष में हुई थी?
  - XII. किस गुरु ने गुरु ग्रंथ साहिब को गुरु गद्दी प्रदान की?

Unit I

प्रश्न 2. गुरु नानक देव जी से लेकर गुरु अर्जुन देव जी तक सिख धर्म के विकास पर एक विस्तृत लेख लिखो। 18 अंक

प्रश्न 3. गुरु रामदास जी के सिख धर्म के प्रति विभिन्न योगदानों पर एक विस्तृत लेख लिखो। 18 अंक

Unit II

प्रश्न 4. गुरु हरगोविंद सिंह जी के जीवन, शिक्षाओं तथा अन्य योगदानों का वर्णन करो। 18 अंक

प्रश्न 5. गुरु तेग बहादुर जी के जीवन, शिक्षाओं, कार्य तथा शहादत को समझाइये। 18 अंक

Unit III

प्रश्न 6. भगत साहिबान की बाणीयाँ में समाज कल्याण के प्रति मुख्य सरोकारों को स्पष्ट करो। 18 अंक

प्रश्न 7. गुरु ग्रंथ साहिब में भट्ट बाणीओं की शिक्षाओं और अन्य महत्व का वर्णन करो। 18 अंक

Unit IV

प्रश्न 8. आदि ग्रंथ के सम्पादन की प्रक्रिया, नियोजन और महत्व को समझाइये। 18 अंक

प्रश्न 9. खालसा की स्थापना के ऐतिहासिक प्रष्ठभूमि तथा मुख्य सरोकारों को स्पष्ट करो। 18 अंक

(3)

ਨੋਟ: ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ਪਹਿਲੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਸਮੇਤ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਚੋਂ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦਿਓ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇ।

(i) ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਹਤੱਵ।

(ii) ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਹਤੱਵ।

(iii) ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਮਹਤੱਵ।

(iv) ਲੰਗਰ, ਪੰਗਤ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਮਹਤੱਵ।

(v) ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦਾ ਮਹਤੱਵ।

(vi) ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਭੈਣ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

(vii) ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ।

(viii) ਕੋਈ ਚਾਰ ਭਗਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

(ix) ਕੋਈ ਚਾਰ ਭੱਟ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੈ।

(x) ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਬਿਆਨੋ।

(xi) ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਕਿਹੜੇ ਸੰਨ ਵਿਚ ਹੋਈ ?

(xii) ਕਿਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਚੁਗੁਤਾ ਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ੀ ?

(9x2)

ਯੂਨਿਟ I

2. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਤਕ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹੋਏ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

18

3 ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿਤਾ।

18

ਯੂਨਿਟ II

4. ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਸਿਖਿਆਵਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਪਾਏ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਉਲੀਕੋ।

18

5. ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ, ਸਿਖਿਆਵਾਂ, ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

18

ਯੂਨਿਟ III

6. ਭਗਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਲੀਕੋ।

18

7. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅੰਕਿਤ ਭੱਟ ਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਸਿਖਿਆਵਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਹਤਵਪੂਰਣ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ।

18

ਯੂਨਿਟ IV

8. ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਬਾਣੀ ਦੇ ਸੰਕਲਨ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਵਿਧੀ, ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਮਹਤਵ ਬਾਰੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਪਾਓ।

18

9. ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਖਿਠ ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਓ।

18